

I. V. ZOLTOVSKI

VUONNA 1918

Kohta Neuvostohallituksen siirryttyä Pietarista Moskovaan sain kirjelapun, jossa pyydettiin tulemaan V. I. Leninin puheille. Pienelle vahvalle paperilapulle oli Vladimir Iljitšin käsialalla kirjoitettu entisen kaupunginduuman osoite Vallankumouksen aukiolla ja aika, joksi keskustelu oli määrätty. Iljitš osoitti myös työhuoneensa numeron vapauttaakseen nähtävästi minut etsinnän vaivasta.

Siihen mennessä Moskovassa oli kaupungin rakennustöiden johtamiseksi perustettu tarvittavat elimet: lainsäädäntäjaosto, maan päällä ja alla suoritettavien töiden jaostot. Oli järjestetty arkkitehtitoimisto rakennussuunnitelman laatimiseksi Moskovaa varten.

Vladimir Iljitš alkoi heti kysellä, kuinka luisti työmme kyseisen suunnitelman laatimiseksi. Kerroin Vladimir Iljitšille suunnitelman perusajatuksen, jonka hän myönsi täysin oikeaksi.

Moskovassa, kuten tunnettua, vallitsevat lounaistuulet. Tämän huomioon ottaen ehdotettiin kehitettäväksi uutta asuinrakennustyötä lounaissuunnassa, Varpusvuorten¹, ja Novodevitšjen luostarin seudulla. Lenin kannatti lämpimästi sitä ajatusta.

Keskustelun kulussa Vladimir Iljitš kiinnitti suurta huomiota kaupungin vihantaistutuskysymyksiin. Hänen mielestään istutuksia oli pidettävä hyvin tärkeinä tekijöinä Moskovan uudessa suunnittelussa. Hän kehotti meitä arkkitehtejä huomioimaan Euroopan pääkaupunkien kokemuksen — Lontoon valtavan vihanta-alueen Hyde Park puiston, Pariisin Elyseymin, Wienin luonnonihanan Ringin. Vladimir Iljitš piti huolta terveellisen, hapestä rikkaan ilmavaraston luomisesta Moskovan asukkaille

¹ Nykyään Lenin-vuoret, jonne on rakennettu Moskovan valtion yliopiston monikymmenkerroksinen rakennus ja aloitettu laajat asuinrakennustyöt.—*Toim.*

ja neuvoi siinä tarkoituksessa suunnittelemaan puistoja Moskva-joen rantamille.

Leninin sydämellinen suhtautuminen, herkkä huomaavaisuus ja kärsivällisyys puhetoveria kuunnellessa, hänen vilkas älykkyytensä tekivät tapaamisista elämäni kirkkaimpia ja ilahduttavimpia tilaisuuksia. Hän istuutui mielellään aivan puhetoverinsa viereen, ja kaikkein asiallisin keskustelu hänen kanssaan sai sydämellisen luonteen.

Leniniä kuunnellessani kuvittelin selvästi, miten ihanaksi kaupungiksi muuttuu uusi Moskova. Vladimir Iljitšin kehotuksesta kunnostettiin Teatteriaukio¹, Ohotnyi rivit vapautettiin rumentavista kauppakojuista.

Käsitellessämme kaupungintalouden ja liikenteen suunnitelmaa, jossa olimme jo huomioineet maanalaisen rautatien rakentamisenkin, Vladimir Iljitš pyysi, että kaukojunille järjestettäisiin välttämättä mahdollisuus päästä syvälle kaupungin keskusta.

Leninin hyväksymän Moskovan rakennussuunnitelman toteuttamiseen kuului maatalousnäyttelyn rakentaminen vuonna 1923. Näyttely oli suunniteltu Moskva-joen rannalla sijainneen kaato-paikan tilalle. Nykyään siellä sijaitsee Gorkille nimetty kulttuuri- ja lepopuisto. Laajojen puuistutusten luominen tuossa piirissä suunniteltiin erääksi renkaaksi siinä vihreässä ketjussa, minkä piti kulkea Varpusvuorilta aina Kremlin asti.

Lenin puhui usein siitä, että pääkaupunkia uusittaessa on välttämättä säilytettävä muinaisen rakennustaiteen muistomerkit, kaikki se arvokas, jonka on luonut Venäjän kansan taite-nerous. Tämän yhteydessä hän korosti kulttuuriperinnön merkitystä, puhui että on käytettävä hyväksi tieteen, tekniikan ja taiteen saavutuksia.

Puhuessaan neuvostokulttuurin kehitysteistä Lenin eräässä keskustelussa puolusti kiihkeästi todellista kauneutta taiteessa. On pidettävä lähtökohtana ihanteellista ja otettava se mallikuvaksi sosialistisen yhteiskunnan taidekulttuuria muotoiltaessa, hän sanoi.

Samanaikaisesti hän varoitti poroporvarillisuuden taiteeseemme tunkeutumisen vaarasta. Iäksi ovat painuneet mieleeni Vladimir Iljitšin sanat, jotka hän lausui erään kerran hyvästellesään: „Tehkää kaunista, mutta muistakaa,— ilman poroporvarillisuutta!”.

Jouduin usein käymään Vladimir Iljitšin luona Kremlissä. Hänen ohjeensa, joista henki huolenpito tavallisten ihmisten tarpeista, olivat meille, arkkitehdeille apuna monen monien pulmien ratkaisussa.

¹ Nykyinen Sverdlov-aukio.— *Toim.*

Muistuu mieleen seuraava tapaus. Moskova kärsi niinä vuosina vakavia elintarvikevaikeuksia. Kaiken lisäksi ruokatarpeiden tuontia pääkaupunkiin vaikeuttivat kuljetushaitat. Kehitellen ajatusta kaupungin uudesta, järkiperaisestä suunnittelusta Iljitš ehdotti rakennettavaksi Moskva-joen rantaan, Simonin luostarin luo toisen rantakatutasanteen, kuten on eräällä rantakadulla Lontoossa, sitä varten, että vesiteitse Moskovaan tuotavat vihannekset voitaisiin lastata suoraan raitiovaunuihin ja kuljettaa yöllä työläispiireihin.

Leninin syvästä inhimillisyydestä, myötätuntoisuudesta ja sydämellisyydestä voidaan päätellä seuraavan tapauksen perusteella. Kerran minut kutsuttiin Vladimir Iljitšin luo tutustumaan Berliinistä saatuun taidealan kirjallisuuteen. Saavuttuani Kremliin pyysin anteeksi, etten sinä päivänä voi täyttää tehtävää, sillä olin saanut käskyn muuttaa viivyttelämästä toiseen asuntoon.

Lenin alkoi kysellä: millä perusteella, kenen määräys se oli? Selitin. Kiihtyneenä Lenin saneli heti sihteerilleen paperin (se on säilynyt minulla) pyytäen peruuttamaan hädön. Tuossa asiakirjassa sanotaan muun muassa: „Jos tarvitaan, niin pyyntöä tulee kannattamaan tov. Lenin.”

Näissä ensi silmäykseltä arkisissa seikoissa, näissä pienissä seikoissa, jotka ovat jääneet muistiin elinajakseni, kuvastuu viisaan, suuren Leninin äärettömän kallis ja rakastettu henkilökuva.

